

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 165 (5836)
АВГУСТЫН
20
СУББОТО
1949 он
Сэн 20 мүнгэн

Нүхэд колхознигууд ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэ,
Ургасаяа богони болзор соо, түргэнөөр хуряжа, гүрэнтэеэ
болзорхоо урид тоосое!
Хуряалга дээрэ үйлэдбэринин үндэр бүтээсэ, эрхим
шанар туйлая!

Арадай демократиин оронууд дэбжэнэ

Манда хүршэ, хани харилсаатай арадай демократиин ороноудтаи урган бадаралтын ба хүжэлтын түхэтэ ябуулганууды советскэ хүнүд тон анхаралтайгаар, ахадүүтэй ёһоор урмашан хаража байна. Польско, болгарска, чехословацка, Венгерскэ, румынска, албанска арадуудай шэнэ ажабайдал зөхёон туйлажа байгаа амжалтануудын советскэ хүнүдые ехэтэ баясуулна.

Арадай демократиин гүрэнүүд хадаа германска империализмые Советскэ Союзай илаһан түхэтэй ехэ илалтын үрэ мүн. Энэ илалтанэ Зүүн Европын ороноудые немецко-фашистска дарлалтаһаа сүлөөлжэ, аралта харша ба хуушанай ёһо гуримуудые усадхаха, демократическа ёһоор хүгжэжэ зам элдэ ороноудай ажалшадай үмэнэ нэжээ үгөө.

Сүлөөлгөдөн ороноудтаи арадууд хадаа немецко-фашистска эзэмлэгшэдтэ ба нотагай буржуазин урбашадта эсэргүүсэн, бөө даанхай ба сүлөөтэ байдалтай түлөө шэнэ зоригтойгоор тэмсэһэн эрхим хүбүүдэ засаг турын газарнуудта дэбжүүлһэн байна. Арадай тэмсэлэй хүдэлөөе коммунистууд толгойлоо. Коммунистуудай хүтэлбэрээр, пролетариатай диктатурын үүргэе бүтээхэ бэлдүүлдэг арадай демократиин байгуулалта элдэ ороноудта тогтоогдонхой. Арадай демократиин ороноудай правительствонууд Советскэ Союзтай хани барисаанда, тэрэнэй дэмжэлгэдэ тушиглан, советскэ гүрэнэй байгуулалтын баян дүй дүршэлые халан абажа, томо ба дундаа промышлоосты национализироваһан, газарай реформо хэһэн байха юм. Тийн, капиталистуудай, помещикуудэй байда үндэһэ нуурын үгы хэгдээ. Арадай демократиин ороноуд дайнай ёһотой гэжи бэрхшээнүүдые, харьцангуйлалтэй саботажные зайсууһан, арадынгаа ажахые нэргээн байгуулаха ба хүгжөөхын түлөө айлбар ехэ оролдотойгоор ажаллажа байна. Өөрынгөө ороноудай өсөө өөрэ байдалые хараадаа абажа, Зүүн Европын арадууд үнэхөөр сүлөөтэ бүхы нацануудта хамаатай замаар, демократиин ба социализмын замаар дабшажа ябана. Хүдэлмэришэн анги дотор шурган, империализмын баруунай социалистическэ агентнуудые бүрмүшэн наманай байгуулһан абадал, хүдэлмэришэн алгын нэгдэл хадаа урагшаа амжалтатыйгаар дабшажа, арадай демократине баталдаха шухала нухасалтудай нэгэн болоно. Эрид шүүд ба эршэмтэйгээр тэмсэлэнэй үндэһээр, тус зорилго амжалтатыйгаар шийдэхэдэ. Арадай демократиин бүхы ороноудтаи хүдэлмэришэн анги хадаа хүдэлмэришэдэй нэгдэллэл партинуудые эхмхидэн тогтообо. Хүдэлмэришэн анги доторхи харахалые усадхаха, хүдэлмэришэдэй нэгдэллэл партинуудые байгуулаха энэ түхэтэ хэрэг марксизм-ленинизмын түхэтэ хургаалтай үндэһэ нуури дээрэ бэлдүүлгэдэ.

Арадай демократиин ороноуд өөһэднхөө илалтануудай үрэ дүнгүүдые баяртайгаар согсолно. Капиталистическэ бүхы ороноудтай улам шуудан доройтожо байхадан, харин арадай демократиин ороноуд өөһэднхөө замай үнэн зүбые омогшон хаража байна.

Лоб—гурбан жэлээр хараалагдаһан, гүрэнэй түрүүшын тусгаар бута амжалтатыйгаар дүүргэлдэл үрэ али дүүргэлдэжэ байна. Венгрийн гурбан жэлэй түсбэ хоёр жэл табан дотор гүйсэдхэгдөө. Польша гурбан жэлэйгээр түсбэе дүүргэлдэ, 1950 онһоо хойшо 6 жэлэй түсбэе ороноһо. Чехословак хойр жэлэй түсбэ дүүргэлдэһэн түлээр, табан жэлэй түсбэе оронохой. Болгарин ба Румынын арадай ажахын түсбүүд амжалтатыйгаар бэлдүүлгэдэжэ байлар. Арадай демократиин бүхы ороноудта 1949 оной түрүүшын хангалт соо арадай ажахые хүгжөөлтын түсбүүд сүм дүүргэлдэһэн ба үлүүдэ дүүргэлдэһэн байха юм.

Үйлэдбэрин урхактай хамта, мүн ард зоний ажана байдал талгалгай түгөөр бадарна. Хүдэлмэришэдэй бодото салын хүлэһинийн арадай

ТАРЯА ХУРЯАЛГЫЕ ХАА-ХААНАГҮЙ ЭХИЛХЭ

Хуряалгын түрүүшын үдэрһөө хойшо гүрэндөө таряа тушаажэ эхилхэ

Түрүүшын таряа—гүрэндөө

КУДАРА-СОМОН. (Телефоноор абтаба). Эндэхи колхозууд таряа хуряалгада жэгдэһэн ороо. Тэрэнэй хамта, гүрэндэ таряа тушаалгаая эхилһэн байна. Августын 18-най мэдээгээр, «Красная зоря» колхоз Муроченска бэлдэхэлэй пунктда 400 центнер эрхим шанартай таряа тушаалан байха юм. Тэршэлэн «Комбайн» колхоз 200 центнер таряа тушаагаа.

Августын 17—18 үдэрүүдтэ «Путь Октября», «Искра Ленина», «Красный строитель» колхозууд шэнэ ургасын түрүүшын таряа гүрэндэ тушааба.

Хуряалгын хүдэлмэри үргэдэжэ байна

Гүрэндэ таряа тушаалгые октябрин 1-һээ хожомдонгүй дүүргэхэ, тинхэдэ октябрин 5 хүрэтэр түсбэһөө гадуур гүрэндэ 30 мянган пүүд таряа тушааха уялга абанан Кударын аймагай колхознигууд хуряалгын хүдэлмэриһе үдэрһөө үдэртэ үргэдэхэ байна. Августын 18-най мэдээгээр эндэхи бүхы 25 колхоз ургаса хуряалгаая эхилээ.

Абанан уялгана нэрэтэй түрэтэйгээр дүүргэхын түлөө аймагай колхознигууд хүшэн залуугүй эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. «Красная зоря» колхоз һүүлшын нэгэ үдэр соо 25 гектар намарай хара таряанай хуряалгые сүм дүүргэлдэһэн байна.

«Искра Ленина» колхоз үбэнэй валова суглуулгын түсэбые 120 процент дүүргэжэ, үбнэ хуряалгые таряа хуряалга хүрэтэр шийдэхэ гэнэн зорилгоёо амжалтатыйгаар бэлдүүлбэ. Мүнөө энэ колхоз таряа хуряалгада бүхы хүсээ элсүүлэхэй. Эндэ 70-аад наһатай үбгэд өөһэднхөө һайн дураар поли дээрэ гараһан байна. 30 үбгэд ба хүгшэднхөө бүридэлһэн тусхай бригада эмхидхэгдэ. Эдэнэр таряа гараар хаддаг, бухал табидаг байха юм. Түрүүшын үдэр 73 наһатай Климова, 72-той Москвитина гэгшэд 6—7 бухал табинан байна. Энэ бригадын хүтэлбэрилэгшэ 75 наһатай үбгэн Т. Москвитин үбгэд хүгшэдэй ажалые зүбөөр эмхидхэжэ байха юм.

Кударын колхознигууд ургаса хуряалгые эмхитэйгээр захалһанай ашаар, гүрэндэ таряа тушаалгые саг соонь эхилһэн байна. Ийгэжэ кударынхид абанан уялгана амжалтатыйгаар бэлдүүлжэ захалба.

ТАРБАГАТАЙ. (Телефоноор абтаба).

Эндэхи колхозууд таряа хуряалгые түбүрлэн эхилээ. Сталиной, Молотовой нэрэмжэтэ, «Гигант», «Серп ба Молот» колхозууд таряа хуряалгада эмхитэйгээр ороһон байна.

Августын 17-ной үдэр Молотовой нэрэмжэтэ, «Серп ба Молот» колхозууд Ганзуринска бэлдэхэлэй пунктда шэнэ ургасын түрүүшын 60—70 центнер таряа абаашажа тушааба.

Шэнэ ургасын түрүүшын бухалнууд

МУХАРШЭБЭР. (Телефоноор абтаба). Аймагай колхозууд ургаса хуряалгада олоороо орожо байна. Ворошиловой нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ 6 жатка хүдэлмэриһэн. Машинистнууд М. Красинский, Ф. Якиков гэгшэд түрүүшын үдэрһөө эхилээд, нормонуудаа үлүүлэн дүүргэлдэ.

Энэ колхозой поли дээгүүр эдэһэн таряанай түрүүшын 50-аад бухал жэрыбэ. Таряа боогшод Евгения Федорова, Ефросинья Бельская, Евдокия Федорова ба бусад түрүү ажалай үлгэр жэшээ харуулна.

Тус колхоздо полевой хүдэлмэри үдэрһөө үдэртэ үргэдэжэ байна. Наяан таряанажалыһан гурбан бригадын гэгшүүд хуряалгада жэгдэһэн орохон.

Комбайнёрнуудай мурьсөөндэ оролсобо

Сезон соо 830 гектар таряа эрхим шанартайгаар хуряалгые урхалан Суулгын МТС-эй комбайнёр Миняй Суменкой үүсхэлээр хэдэн олон комбайнёрнууд республиканска социалистическэ мурьсөөндэ оролсожо байна.

Түнхэнэй МТС-эй комсомольско-залуушуудай комбайноһаа аргедай комбайнёр А. Ф. Сороковиков «Коммунар» комбайнаар 800 га эрхим шанартайгаар хуряаха, горючин 12 процент арбиха гэнэн уялга абажа, комбайнёрнуудай мурьсөөндэ оролсобо.

Задагай зайдан байдалтай

1949 ондо Торин аймагай Ворошиловой нэрэмжэтэ колхозой гэгшүүд урда жэлүүдтэйхидэ орлоодо һайн таряа ургуулаа. Гэбэшье, энэ колхозой правлени ургуулан таряагаа саг соонь, эрхим шанартайгаар хуряаха абахын хойноһоо оролдолог гаргаагүй байха юм. Юуб гэхэдэ, аяр мүнөө хүрэтэр таряа хааха амбарнууд болон бэшэ бусад шухала хэрэгсэлүүдтэ бэлдэхэгүй байһаар. Колхозой правленин түрүүлэгшэ

ҮБНЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛЫЕ ТҮРГЭДХЭХЭ

Нийтын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсбэ тухай парти, правительствын тогтоолт үнэн хэрэг дээрэ бэлдүүлхын түлөө бүхы хүсөөрөө тэмсэжэ байһан республикын түрүү колхозууд үбнэ тэжээл бэлдэхэ түсбөө амжалтатыйгаар дүүргэжэ байна.

Байкало-Кударын аймаг

Кабанский аймагай колхознигууд һаяар бүхы сабшалангаа хуряажа дүүргэхэн. Тинхэдэ энэ аймаг үбнэ тэжээл суглуулгын түсбэе 80,3 процент дүүргэлдэһэн байгаа. Нёдондой эды хирэтэй жэшээлэ, кабанскийнхид хоёр дахин ехэ үбнэ тэжээл бэлдэхэн байха юм.

«Байкало-Кударын аймаг валова суглуулгын түсбэе 110,8 процент дүүргэлдэ, үбнэ сабшалангаа үргэлжүүлһээр. Тэршэлэн Закаменай, Прибайкальска, Тарбагатайн, Бицурын аймагуудай колхозууд валова суглуулгын түсбэе 70-һаа 80 процент хүрэтэр дүүргэлдэ, үбнэ хуряалгана эршэмтэйгээр ябуулжа байха юм.

Буряанай аймаг

Адуу малаар олон Сэлэнгын, Торин, Кяхтын, Хорин аймагуудта үбнэ тэжээл баһал хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна.

Гадна, республикын олохон аймагууд набаһаһа тэжээл бэлдэхэ хүдэлмэриһе үнн хада болуулжархинан байха юм. Мүн зарим аймагууд түсбөө дүүргээдүй байһан муртөө, силос даралгые зогсоожорхөө. Үбнэ хуряалгаар гээлэжэ ябанан дээрэ дурсагдташа Баргажанай, Аруунын, Торин ба бусад аймагуудай колхозууд үбнэ хуряалга дээрэ ажал хэжэ шадаха бүхы колхознигуудаа элсүүлэгүй байха юм.

Хуряалгын хүдэлмэри үргэдэжэ байна

Гүрэндэ таряа тушаалгые октябрин 1-һээ хожомдонгүй дүүргэхэ, тинхэдэ октябрин 5 хүрэтэр түсбэһөө гадуур гүрэндэ 30 мянган пүүд таряа тушааха уялга абанан Кударын аймагай колхознигууд хуряалгын хүдэлмэриһе үдэрһөө үдэртэ үргэдэхэ байна. Августын 18-най мэдээгээр эндэхи бүхы 25 колхоз ургаса хуряалгаая эхилээ.

Адуу малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулая!

Комсомольско-Звенодо—улаан Туг

Сэлэнгын аймагай Лениной нэрэмжэтэ колхозой сабшалан дээрэ комсомолцуудтаа бүридэлһэн тусхай звенодо (Звеневод Ж. Доржиев) үбнэ хуряалга дээрэ хүдэлмэриһе Тус звеногой гэгшүүд тэжээл бэлдэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, үдэрһингөө даалгабаринуудые, ходо үлүүлэн дүүргэдэг болонхой. Гар хажууршад Л. Мункуев, Б. Ухинов, С. Жамсарев, Д. Бадматов гэгшэд. Түнхэнэй хажуурша Михаил Мыленовай жэшээгээр, Үдэрһингөө даалгабаринуудые 140—180 процент хүрэтэр дүүргэлдэ.

Наяан энэ звенодо колхозой правленин ба партиһа ахин организациин дамжуулгын улаан Туг баруулагдаа.

Тус звеногой гэгшүүд улаан Тугаа үбнэ хуряалгыншье, таряа хуряалгыншье үедэ алдахагүй байһанаа нэгэн дуугаар мэдүүлнэ.

Үдэрэй хоёр нормо дүүргэнэ

— Үбнэ хуряалгые түргэнөөр, эрхим шанартайгаар үнэгэрэхын түлөө бүхы хүсээ элсүүлэхэдэ, гэжэ июлийн эхээр түрүү колхознигууд Б. Сосоров, Б. Банзаракцаев гэгшэд хөөрөлдөлгө нэн. Мүнөө болоходо тэдэнэр хэлһэн үгээ хэрэг дээрэ бэлдүүлжэ байна. Үбнэ хуряалгын эхилхэтэй хамта, гар хажуураа баряад сабшалан дээрэ гараһан эдэ нүхэд түрүүшын үдэрһөө хойшо үндэр бүтээсэ туйлана.

Наяан эдэ хажууршад улам ехэ эзбих гаргажа, үдэрэй хоёр нормо дүүргэнэ. Эдэ түрүүшүүлэй ажалые халан абанан колхознигууд Цырендашев, Ойдолова, Гармаева гэгшэд һаяан үдэрүүдтэ үндэр бүтээсэ туйлажа байна.

Торин аймагай «Улаан Бургалтай» колхозой бүхы гэгшүүд үбнэ хуряалгын элдэ түрүүшүүлэе магтадаг болоо.

БМАССР-эй Министрүүдэй Советтэ

ССР Союзай Министрүүдэй Советтэ 1949 оной июлийн 30-ай үдэрһээ тогтоолтой зохиолдуулан, Бурят-Монголой АССР-эй Министрүүдэй Совет болбол 1949 оной ургасын таряа талха бэлдэхэлэй дүүрэтэр

БМАССР-эй худөө ажахын Министрүүдын шэнжэлэл

данан үбнэн хүрилгэдөггүй байха юм. Нүүдэй 5 хоног соо тус аймаг силос даралгаар энэ гэхэ ургалта үгөөгүй.

Тинхэдэ Баргажанай аймагай колхозуудай сабшалангай аяр хадань сабшалдаагүй байха юм. Мүн эндэ сабшалга, тармалга, хүрилгын дунда ехэһэн забһар гаранхай.

Адуу малаар олон Сэлэнгын, Торин, Кяхтын, Хорин аймагуудта үбнэ тэжээл баһал хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна.

Гадна, республикын олохон аймагууд набаһаһа тэжээл бэлдэхэ хүдэлмэриһе үнн хада болуулжархинан байха юм. Мүн зарим аймагууд түсбөө дүүргээдүй байһан муртөө, силос даралгые зогсоожорхөө. Үбнэ хуряалгаар гээлэжэ ябанан дээрэ дурсагдташа Баргажанай, Аруунын, Торин ба бусад аймагуудай колхозууд үбнэ хуряалга дээрэ ажал хэжэ шадаха бүхы колхознигуудаа элсүүлэгүй байха юм.

Нүүдэй табан хоног соо республикын зарим тусхайлолг Түнхэнэй, Хорин, Курумжанай, Баргажанай, Аруунын аймагууд үбнэ хуряалгын темпые түргэдэхын орондо, харин

50 тонно силос дараба

Августын 14-эй амаралтын үдэр Лениной орденотой ПВЗ-гэй комсомолцууд Заиграйн аймагай «Арбизал» колхоздо ошожо хүдэлмэриһөө Воскреснигтэ хабаадан эдэ 58 комсомолцууд ба залуушууд нэгэ үдэр соо 50 тонно силос дараһан, орогородо культурануудай 0,85 гектар талмайн буртаг үбнэ түүһэн байна.

Таряа хуряалгын үедэ болоомо ба мяхинны нарин нигтаар суглуулжа, малай тэжээлд хэрэглэжэ ёһотойбди.

Таряа хуряалгын үедэ болоомо ба мяхинны нарин нигтаар суглуулжа, малай тэжээлд хэрэглэжэ ёһотойбди. Тинхын тулада болоомо суглуулжа тусгаар звенонуудые эмхидхэбэл һайшаалтай.

Машинно-тракторна станцинууд таряа хуряалгатай нэгэн доро үбнэ сабшаха ба силос дараха түсбүүдэ заагагүй дүүргэжэ ёһотой.

Аймагуудай худөө ажахын талагууд болон тэдэнэй мэргэжэлтэд үбнэ хуряалгын ба тэжээл бэлдэхэлгын ябасые саг үргэлжэ шалгаха, колхозуудай валова суглуулгынгаа түсэбые дүүргэлдэһэн бодото туйламажа үзүүлжэ байна.

Үбнэ хуряалга дээрэ социалистическэ мурьсөө улам шангадхажа, колхозник бүхэнэй тэжээл бэлдэхэлээр абанан уялгые дүүргэлжэ гэш колхозуудай правленинүүд болон партиһа ахин организацинуудай шухала зорилго болоно. Иймтгал тэжээлэй бата бэхи база байгуулаад байхадан, адуу малаа улам олошоруулан, тэдэнэй ашаг, шэмые дээшлүүлжэ шадаха байна. Тинхэдэ үбнэ хуряалгада бүхы колхознигууд, малажалай хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, энэ шухала зорилгые амжалтатыйгаар бэлдүүлжэ ёһотой.

Тинхэдэ гансанан үбнэ хуряалгаар тэжээл бэлдэхэ хизаарлаха бэш, харин силос дараха, набаһа намаа бэлдэхэ хүдэлмэриһүүдые эршэмтэйгээр үргэлжүүлжэ шухала.

„Байнал“

Баянгол аймагт «Брасный Ветан» колхоз (правданийн түүрүүлэгч хүчээр П. А. Бродников) болжсон колхоз 500 хүнэй нүүртай шэнэ клуб бариха дүүргээ. Тэрэ клуб ооноь улс бичигийн тагнуул бич.

Слопромой хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн

Иволгын аймагта маслослоомой хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн 1949 оной түүрүүшын үүдэлн гүйсэдхэжэ ябадалы ханган эрхим хүдэлмэрилэгшэдэй амжалтанууды тэмдэглэбэ.

Заводойнгоо заһабарие болзорхоонь урид дүүргэбэ

Улан-Удын Гүрэнэй спиртын завод 1949 оной үйлдэбэрин программы болзорхоонь урид гүйсэдхэжэ, продукция болбосоруулан гаргалгынаа түсэбье үлүүбэлхэн байна.

Хүдөө нютагуудта медицинскэ туһаламжа найжаруула

Хүдөөгэй больницануудай түсэбэй дүүргэлтэ 1948 оной түүрүүшын хахад жал соо 96,7 процент болон байгаа хаа, 1949 оной түүрүүшын хахад жал соо 118,3 процент дүүргэбэ. Гэбшье, пленум болбол зарим тэдэ дутуу дунданууд бин гэжэ тэмдэглээд, тэрэниэ саашадань заһан заларуула тухай шийдэбэри баталан абаба.

Уһанзамайхидай амаралта

1949 он дотор Селенгинскэ бассейнын 100 шахуу уһанзамайхид центральна ба нютагай курортнууд, амаралтын гэрнүүд болон санаториуудта амараба. Мүн уһанзамайхидай районно комитет зунай гурбан сезонуудта уһанзамайхидай 188 хүтгэбье пионерскэ лагерьта эльгээн байна.

Үндэр бүтээсэ

Үнгэрэгшэ июль һара соо Улан-Удын пристанийн ашаа тэгшдэ найнаар хүдэлмэрилөө. Жэбшээхэдэ, № 1 бригада харыгаа түсэбье 101 процент, № 2 бригада — 119 процент ба бусад бригаданууд түсэбье үлүүлэн дүүргэбэ.

Медцинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй конференци дүүрбэ

Медцинскэ үнгэрэгдэһэн медцинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй район конференци хүдэлмэрибэ. Эндэ хабаадагшад үлүүрбэ хамгаалгы даһагы даагша.

Комбайнууды дүүрэн хүсээрн хэрэглэхэ

Медцинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй конференци дүүрбэ. Уржаланг үедэ комбайнууды наадгүйгөөр хүдэлмэрилүүлхын тулада машинно-тракторна станци бүхэн заһабарилгын нүүдэл мастерскойнууды хүсэн түгэс зэр эмсэгтэйгээр эмхидхэжэ ёһотой. Гэбшье, нүүдэл мастерскойнууды мүнөө хүрэтэр бэлдэхэгүй, тэндэ хүдэлмэрилэхэ мэргэжэлтэды шэлэн олоогүй МТС-үүд олон.

Үндэр бүтээсэ

Үнгэрэгшэ июль һара соо Улан-Удын пристанийн ашаа тэгшдэ найнаар хүдэлмэрилөө. Жэбшээхэдэ, № 1 бригада харыгаа түсэбье 101 процент, № 2 бригада — 119 процент ба бусад бригаданууд түсэбье үлүүлэн дүүргэбэ.

Уржаланг үедэ комбайнууды наадгүйгөөр хүдэлмэрилүүлхын тулада машинно-тракторна станци бүхэн заһабарилгын нүүдэл мастерскойнууды хүсэн түгэс зэр эмсэгтэйгээр эмхидхэжэ ёһотой.

Уржаланг үедэ комбайнууды наадгүйгөөр хүдэлмэрилүүлхын тулада машинно-тракторна станци бүхэн заһабарилгын нүүдэл мастерскойнууды хүсэн түгэс зэр эмсэгтэйгээр эмхидхэжэ ёһотой. Гэбшье, нүүдэл мастерскойнууды мүнөө хүрэтэр бэлдэхэгүй, тэндэ хүдэлмэрилэхэ мэргэжэлтэды шэлэн олоогүй МТС-үүд олон.

Бурят-Монголой советскэ уран зохёболшодой Союзай «Байкаль» гэжэ альманахын хоёрдохи номерын хэблэгдэн гараба.

Альманахын нэгэдэхи номерто орходоо хоёрдохи номерто олон оригинальнэ зохёолнууд хэблэгдэһэн байха юм.

Хэрбээ «Байкалай» нэгэдэхи номерто прозоор бэшэһэн Жамсо Тумуновой «Веда» гэжэ нэгэл оригинальнэ зохёол хэблэгдэһэ наа, хоёрдохи номертонь хэдэн очеркнүүд, расказ, онтохон гэхэ мэтэд хэблэгдэнхэй.

А. Шадаевай «Шампин баабай» гэжэ очерк найнаар бэшэгдэ гэхэд болохо байна.

Очеркын удхань нимэ. Ангууша Шампин залуунаа хойшо элдэб чынзын найхан шулуунууды харабал гэртэ хадагалаад байдаг зантай байгаа. Нэгэтэ агнажа ябатараа хөө харанхан шулуу оложо, гэртэ асархан байба.

Городок городой инженерүүд ба геологуудай суглаан боложо, тэндэ Шампин баабай байлсана.

Городоо, колхозууд ба колхознигуудайнгаа гэрнүүды электречестөөр гүйсэд хангахын тула шулуун нүүрэнэй уурхайнууды дүтэ шадар оложо, электростанцингаа базые үргэдхэжэ шухала байна гэжэ центральна электростанцин начальник Соловьёв хэлэбэ.

Табяад жэлэй саада тээ нэгэтэ агнажа ябатараа шулуун дүүрхэнэй уурхай олоо хэмби гэжэ, суглаулан олон шулуунууд соохи хөө харанхан шулуунууда наанад, Шампин хэлэбэ. Ангууша Шампин шулуун дүүрхэ олоһон энэ газараа бэлэржэ олоһон ба тэрэ газарын карта дээрэ оруулагдан байха юм.

Энэ очерк хадаа альманах соохи найн зохёолнуудай нэгэниинь мүн. Очеркын идеян гэхэдэ, советскэ патриотизм ба ород бурят арадуудай хоёрдой хоорондохой хани барисан болоно.

А. Шадаев арадай уран үгэнүүды хэрэглэжэ, энэ очеркыноо хэлынь ойлгосотой, баян болгобо гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Очеркын удха, сюжетэй баян туладань тэрэниинь повесть гү, али романшье хүрэтэр бэшэжэ боломоор байгаа. Зүгөөр энэ найн темээ А. Шадаев «хайра гамгүйгөөр» хэрэглэжэ байна гэхэд болохо. Хэрбээ энэ зохёолоо бүри дэлгэрэнгүйгээр бэшэжэ эхилээ наань найн бэлэй гэжэ ханагдана.

Гадна «Нүхэдэй уулзалга» гэжэ

*) Уранзохёолой альманах, 2-дохи ном, Бурятовиз, 1949, стр. 121, тираж 4.000 сэн 5 тух. 25 мүн.

Цэдэн Галсановой расказ тухай хэлэхэ хэрэгтэй байна.

Расказай удхань нимэ юм:

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой маллай фермы даагша Гомбо Очирович Очиров инженер Сергей Митрофанович Харитоновтой улицада уулзашаба. Сергей Митрофанович Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо электростанци барихан байгаа. Колхозой ажахын ехэ болоһон дээрэнэ электростанци бүри ехэ хэрэгтэй болобо. Электростанцингаа хүсьеень нэмэжэ үгэхыень Гомбо Очирович Сергей Митрофановичнаа хүсэнэ. Сергей Митрофановиче гэртэ урижа хүндэлнэ. Хоёр нүхэд «аягатай сайгаа уун байжа» хөөрэлдэнэ. Энэ расказ хадаа колхозойнгоо хэрэгэй түлөө бүхы ханалаа табижа ябадаг колхозник үбгэниинь харуула гэгэн найн идеятэй. Гадна автор болбол ород инженер бурят колхозник хоёрдой хани барисан тухай, город деревин хоёрдой хоорондохой илгае усадхалга тухай, колхозой хүгжэлтэ тухай шухала асуудалууды табина.

Гэбшье, энэ найн идея автор хүсэд найнаар ашаглажа шадаагүй байна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Гомбо Очирович хадаа хамтын хэрэгэй түлөө бүхы ханалаа табижа байһан колхознигой образ боло шадаагүй. Харин, электростанцин хүсье нэмэхэ гэгэн орёо зорилгы яжа дүүргэхы мэдэхэгүй, энэ зорилгы «Сельэлектрын» инженер гансаараа шийдхэжэ шадахагүй юм гэжэ мэдэхэгүй, электростанцимай хүсье нэмэ гээд лэ халаха хандахагүй «залхуутай» үбгэн боложо харагдана. Энэ асуудалы шийдхэжэ партийна ба советскэ органууд бин юм гэжэ Гомбо Очирович доноогүй.

Электростанци бариха асуудалы ганса нэгэн тусхай колхозник инженерт дамжаагүй хандаһаараа шийдхэжэ шадахагүйн мэдэжэ. Колхозойнгоо асуудалууды колхознигууд советскэ демократин үндэһэ һуури дээрэ шийдхэлэг гэнэ. Тэндэ правлени, партийна организацн гэжэ байдаг.

Саашаа, Сергей Митрофановичында Гомбо Очировичын айшала тухай ердэ һууан сценэ гүйхэн удхатайгаар, натуралистскээр шахуу харуулагдана.

«Зугын городогой комендантында» гэгэн Д. Мадасовой очерк эхэхэн дутагдалтай байна.

Иван Степанович хадаа зугынүүдэй аяг зангы мэдэхэ, энэ ажалдаа дуратай, арба гаран жэл хүдэлжэ ябан дүршэлтэй зугышэ юм. Муу бэшэ энэ темы автор ха-

загайгуулан, буруугаар харуулна. Д. Мадасон болбол пасёкны гэрэд гэжэ, эрхим зугышэ Иван Степановиче зугын городогой комендант гэжэ нэрлэнэ. Дүршэлтэ зугышэниинь «зугынүүдэй комендант» болгохо гэшэ хүнэй нэрэе муушалһан, буруу юмэ гэшэ.

Хүниинь муушалһан энэ нэрэ аэторта юундэ хэрэгтэй болобо?

Прозаческэ бусад зохёолнуудында Ш. Нимбуевай «Манай сагай хүн», Д. Лобсановой «Ким колхоз» гэжэ очеркнүүд найнаар ба ойлгосотойгоор бэшэгдэнхэй.

Альманахын пэтическэ таһагтань А. А. Ждановой дурасхалда хаядуулан бэшэһэн Хоца Намсараевай «Манай дунда» ба Эхэ орон тухай хэдэн шүлэгүүд, Семён Дуннаевай «Колхозой хабар» болон бусад шүлэгүүд оролсобо. Мүн Ц. Галсановой «Түрэл республикадаа», «Бурят-Монголой коцгарка», «Хабар» гэжэ мэтэ удхаараа найн, үгөөр баян шүлэгүүд хэблэгдэнхэй.

Мүн Ц. Номтоевой «Геройнуудта» гэгэн шүлэг хэблэгдэбэ. Гэбшье, Ц. Номтоев бага бэшэжэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэрэшэлэн Д. Хилтуннайшье шүлэгүүд харагдаха болонхой.

Хэды болотор «залуу поэдүүд» зангаарал байхатнай гэшэб гэжэ Ц. Номтоев ба Д. Хилтуннайа асуудана.

Публицистикын разделд «Ород ба бурят-монгол арадуудай хани барисан» гэжэ Хоца Намсараевай гүнзэгы удхатай публицистическэ статья хэблэгдэбэ. Энэ статья соого Хоца Намсараев болбол түүхын баримтанууды зүбөөр хэрэглэн, ород ба бурят арадуудай ханибарисанай уг үндэһы ойлгосотойгоор харуула. Энэ хадаа арадай дайсадай буржуазно-националистическэ ба космополитическэ идеологидо шэнэ шанга сохилго болоно гэшэ.

«Бурят-Монголой литературада гарайан националистическэ алдуунууд тухай» М. Хамагановой томохон статья соо ербановичын үлгэдэлүүд — М. Шулукиннай, С. Метелница, А. Бальбуров, С. Балдаев болон бусад буржуазно-националистическэ хазгайруулагууд шүүмжэлэгдэнэ, «Гэсэрэй» реакционно удхань элрүүлэгдэнэ.

Тэрэниинд гадна, идеологическэ асуудалууд тушаа гаргалдхан ВКП(б)-гэй ЦК-гэй түүхэтэ тогтоолнууды дүүргэн, Бурят-Монголой уран зохёолшодой туйлаһан амжалтанууд тухай энэ статья соо бэшэгдэнэ.

П. Хадалов.

хэхэ тухай» СССР-эй Министрүүдэй Совет ба ВКП(б) гэй ЦК-гэй тогтоол соо тусгаар хэлэгдэһэн байна. Энэниинь МТС болон колхозууд заатагүй дүүргэжэ, бүхы машинануудаа поли дээрэ саг соонь гаргаха ёһотой.

Ургасын гээгдэхэ ябадалтай тэмсэхэ гэшэ механизаторнуудай гол зорилго мүн. Тинмэдэ комбайн бүхэниинь заатагүй зерноовителынуудтайгаар поли дээрэ гаргаха шухала. Зүгөөр, тарьяа гэхэ ябадалтай тэмсэхэ гансахан зерноовител хэһээрэ хизаарлаха бэшэ, мүн хадалга, сохилго, һурилгын үедэ эрхим шанар сахиха шухала. Хүдэлмэрилдөө голодоһо гаргажа, ургаса гэгэһэниинь түлөө комбайнёр салин хүллэнэй 30 процент доошоо оруулагдаха байһынь МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ һануулагдана.

Ургасаа гутаахагүйн ба гүрэндөө саг соонь тушаахын тулада колхозууд болон МТС-үүд тарьяа сээрлэлгэ болон хатаалгы хуряалгын түрүүшын үдэрһөө хойшо найнаар ябуулаха, сушилканууды олоор бэлдэхэ зэргэтэй.

Үдэжэ байгаа үхэр малдаа үбнэ тэжээл элбэг дэлбэгээр бэлдэхэ гэшэ колхознигууд болон МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэ хүндын хэрэг болоно. Тинмэдэ голомоо ба михиниинь парин нитгаар суглуулжа, колхозно фермнүүдтэ тушааха шухала. Тингэбшье, «лонхи МТС-үүдэй комбайнууд михиниинь суглуулжа шадахагүйгөөр, гансахан голоомо суглуулжа ара-

тайгаар заһабарилгалан байха юм. Тинмэдэ комбайн бүхэндэ заатагүй михиниинь суглуулжа арга тухэрхэ хэрэгтэй. Суглуулгалан голоомы гутаахагүйн тулада тэрэ дороо һурһыл» шухала.

Мүнөө жэлдэ горьтойхон тооной гречиха комбайнаар хуряагдаха байна. Энэ хүдэлмэриинь эмхитэйгээр үнгэрэхын тулада МТС бүхэн 2-3 комбайн гречиха хуряалгада тусгаар таһалжа, агрегалууда тухайн участоуды даалгажа үгөөд, гречихын эдэшэхы үдэр бүри шэнжэлэн хаража байха ёһотой.

Ургаса хуряалга ба гүрэндэ тарьяа тушаалгы амжалттайгаар үнгэрэхын түлөө МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд дундахы социалистическэ мүрьсөөн улам хүсэтэйгөөр дэлгэрхэ байһанниинь лабтай. Суулын солото комбайнёр Минай Суменковой патриотическэ үүсэхэ гансахан залушуул дэмжэнэ бэшэ, харин бүхы комбайнёрнууд халуунаар утгажа абанан байна. Энэ мүрьсөө МТС-үүдэй директорнууд, директорнууды политическэ талаар орлогшод бодото хүтэлбэрээр хангажа, комбайнёр бүхэнэй уялгы дүргүүлхын түлөө оролдохо ёһотой.

Мүнөө жэлдэ республикын МТС-үүд комбайнон паркыа хуряалга дээрэ бүхы хүсөөрн хэрэглэхэ дүүрэн арга боломжотой. Имагтал ёһолдөө бин байһан энэ арга боломжы зүбөөр хэрэглэхэ шухала. Тингээд байбал, МТС, комбайнон агрегат бүхэн ургасаа түргөөр ба эрхим шанартайгаар хуряажа шадаха байна.

МТС-үүдэй бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй хойшолуулашагүй шухала

зорилго хадаа заһабарилга дээрэ тохёолдон дутуунуудаа ябууд усаджа, тарьяа хуряалгада энэ гэгээр эмхитэйгээр орохо ябадал болоно. Парти ба правительствын тогтоолой ёһоор, тарьяанай үргэлжэдэ эдэшэхы хүлээнгүйгөөр гүбэрлэн хуряалгы эхилхэ ёһотойдби. Тинмэдэ МТС бүхэн харьяата колхозуудайнгаа тарьяанай эдэшэхэтэй хамта, комбайнаар гүбэрлэн хуряалгы үргөөр ябуула уялгатай. Тинхын тулада комбайнон агрегалуудай гэрүүд тарьяанай эдэшэхынь үдэр бүри эрхэн тойрон шалгажа байха ёһотой гэшэ.

Хуряалгын түрүүшын үдэрһөө хойшо комбайнон агрегалуудта ажалай эмхидхэхы зүбөөр табижа, жаяг заршам шангаар сахиха шухала. Хүдэлмэринин жаяг заршам эдлэһэн гү, али голодоһо гарганан хүн байгаа наа, шангаар хэнхээдхэ байна.

МТС-үүдэй директорнууды политическэ талаар орлогшонор болон ахин партийна организацнүүд комбайнон агрегалуудта политическэ нийтын хүдэлмэри хэээ хэээ эдэшэхынь үндэр дээдэ хэмжээдэ табижа ёһотой. Агрегат бүхэндэ агитаторнууды томилхо, ханын газетэ, дайшалхы хуудаланууды гаргажа шухала. Мүн түрүү комбайнёрнууды али болохоор урмашуулжа, тэдэнэрэй дүй дүршэлы бүгдэндэ нэбтэрүүлхэ хэмжээнүүды бөөлүүлхэ хэрэгтэй.

Загана барилга юундэ хангалтагүйб?

Республикын заганаанай промышленность энэ жэлдэ тон хангалтагүйгээр худалдмэрилжэ байна. Энэ оной августын 10-най байдалаар загана барилга түсэбөө арайхан гэжэ 43 процент дүүргэ.

Загана барилга талаар Байкаль-баксоюзай заганаанай ажалтай колхозууд илангаяа хангалтагүйгээр худалдмэрилнэ. Тинхэдэ консервна заводууд мүн лэ муугаар ажаллажа байха юм. Энэний урда жэлүүдтэ түрүү эргэдэ ябадаг Доодо-Ангарын заганаанай завод энэ оной түрүүшын хаяхадта загана барилга түсэбөө миил 12 процент дүүргэ.

Иймэ байдал юун дээрэнэ болооб гэхэдэ, олонхи заганаанай заводуудай хүтэлбэрилэгшэд нүхэр И. В. Сталинда эльгээн бэшэ соо түсэбөө гадуур 30 мянган пүүд загана гүрэндөө үгэхэ гэһэн уялга-нууда дүүргэхын түлөө бодото тэмсэл хэзгүй, социалистическэ мүрсөөсөө дэлгэрүүлэгүй байха юм.

Заганаанай ажалтай колхозуудтай аймагуудай партийно-советскэ органууд болбол заганаанай промышленностин хүдэлмэрилэгшэдтэ өөһдөнгөө энэ харюусалгатай зорилгонууды дүүргэхэ хэрэгтөн туһаламжа багаар түүүлнэ.

Жэшээлхэдэ, Прибайкальска аймагай заганаанай ажалтай колхозууд иоль нарынгаа даалгабарине таһалдуулжа байхадань, тус аймагай партийно-советскэ органууд ямаршы хэмжээ баагүй байгаа. Тинхэдэ Горьчинска заганаанай заводто хабаатай колхозууд августын 10-най байдалаар жэлдүүгэ түсэбэ миил 36 процент дүүргэһэн байха юм. Тээд, ВКП(б)-гэй Прибайкальска айком, аймгүйсэдком болбол энэ талаар ямаршы хэмжээ баагүй байшоо.

Тинхэдэ ажалшаддай депутадуудай Сэлэнгын аймгүйсэдком загана барилгы хурдадхаа тушаа анхарала мүн лэ хүсэд табигдаггүй байна. Тус аймагай Сэведэй гүйсэдком болбол заганаанай ажалтай Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо загана

барилга түсэб үгөөгүй. Тинхэдэ Ворошиловой нэрэмжэтэ колхоз загана барилга түсэбөө холо дүүргэгүй байха юм. Мүнөө тус аймагай заганаанай ажалтай колхозууд бүхы дээрээ загана барилга түсэбөө миил 29 процент дүүргэд байна.

Мүн төршлэн Кабанскын аймагай партийно-советскэ органууд заганаанай заводуудай ажал-ябуулгада нарин нгта хиналта шалгалта хэхэээ болишоо. Тинхэдэ тус аймагай заганаанай ажалтай колхозууд болжэ заводууд түсэбөө холо дүүргэнгүй.

Тинхэдэ заганаанай ажалтай колхозууды эмхидхэлэй-ажахын талаар бүхэжүүлхэ тушаа ямаршы худалдмэрилгүүд үедэ хэгдэхээ болёо. Эдэ колхозуудта ажалтай жаг заршам тон нула. Жэшэнь Баргажанай аймагай Ворошиловой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудай түрүү дүй дүршлэ гэгдэжэ ябадаг колхозуудта нэбтэрүүлдэггүй байна. Төршлэн заганаанай дунда нийтэ-политическэ худалдмэрилгүүд тон нулаар ябуулагдана.

Заганаанай ажалтай колхозууды эмхидхэлэй-ажахын талаар бүхэжүүлхэ тушаа гансахан Рыбакколхозсоюз бош, мүн заганаанай заводууд оролдохо ёһотой байгаа. Тээд, тэдэнэр энэ талаар юушы хэнгүй. Гансахан лэ тус колхозуудай барилга заганаанай тушаажа чабаад, хамаг бүхы үүргээ дүүргэһэн дээрэ тоолодо болошоо.

Зарим аймпотребсоюзудай түрүүлэгшэнэр, түрүүшын ээлжэндэ, Байкало-Кударын аймсоюзай правленин түрүүлэгшэ нүхэр Палагин, заганаанай дунда ямаршы худалдмэрилгүүд ябуулагдгүй.

Бурмонкопсоюзай системын худалдаа наймаанай органууд нүүлэй үедэ заганаанай хэрэгтэй эд бараанууды худалданагүй. Тинхэдэ заганаанай промышленностин хүдэлмэрилэгшэд эдэ бүхы дутуу дундануудаа усадхаа талаар эрид шууд хэмжээ абаха ёһотой болоо.

Г. Ануев.

Худалдаа наймаанай кадрнууды зүбөөр шэлэн олохо

Нүүлэй үедэ Яруунын аймагай түрэнэй ба кооперативна мүнхэн зөөрине үрхэ ябалдууд олоор үзэгдэнэ. Энэ юун дээрэнэ болооб гэхэдэ, аймпотребсоюзай хүтэлбэрилхэ худалдмэрилэгшэд магазинуудта болон складаудта худалдмэрилэгшэ кадрнууды зүбөөр шэлэн олодоггүй байгаа. Тинхэдэ тэдэнэр түрэнэй ба кооперативна үмшэ саг үргэлжэ хулгайлдаг болошоо.

Жэшээлхэдэ, Погромнын сельпогой складые даагшаар Колбин гэшэ жэл тухай худалдмэриллэн байха юм. Тээд, тэрэнэй «хүдэлмэрилэгшэ» хэдэн дахин шалгалта хэгдэбэшэ, мүнхэ үрхэн ябадал тодорюулагдаагүй байгаа. Үнэгэршэ иоль нара соо шалгалта хэхэдэ, Колбин үнэтэ эд бараанууды хөөр үбэршэллэн ба үрхэн байба. Тэрэнэй харгыгэ мүрдөөд үзэхэдэ, Колбин гэшэ гансахан нүүлэй үедэ бэшэ, харин худалдмэрилжэ эхиллэн түрүүшын үдэрһөө нийтын зөөрине хулгайлдаг ба үридэ болойон байгаа. Тээд, сельпогой түрүүлэгшэ нүхэр Жданов, аймпотребсоюзай шалгалта нүхэр Белобородов гэшэд нимэ байдалы мэдэнгүй байханаа гадна, Колбин гэшэ хэлгэдэшгүй хүн гэжэ тоолодог байхан юм.

Энэ «хэлгэдэшгүй» худалдмэрилэгшэ тус уялганаа сүлөөлхэтэй хамта, тэрэ хадаа хүршэ болохо

Усть-Эгэтын сельпогой түрүүлэгшэ нүхэр Рыгенов гэшээр мүн лэ сельмагай складые даагшаар абтада, хоёр нара соо «хүдэлмэрилэгшэ» зуураа, аяар 2 мянга гаран тухэрнэй үнэтэ эд бараанууды хулгайллан байха юм.

Тинхэдэ аймпотребсоюзай правлени Погромнын сельпогой ахалгаша бухгалтерар Молочков гэшэ эльгээн байгаа. Тээд, Молочков гэшэ 6 мянган тухэрнэй кооперативна мүнхэн хулгайлжа абаад, зугадашаан байха юм.

Усть-Эгэтын сельпогой отделенин продавец Бахлаева гэшэ энэ жэлэй эхээр ехээн хэмжэнэй эд буд дутаан байха юм. Тээд, тус сельпогой түрүүлэгшэ байхан Гатабон, ахалгаша бухгалтерай орлогшо Терентьев гэшэд хэдэн дахин «шалгалта» хэбшэ наа, нэгшэ мүнхэнэй үрилтэ тодорюулаагүй байгаа.

Тинхэ болохоороо, Яруунын аймагай аймпотребсоюзай хүтэлбэрилхэ худалдмэрилэгшэд кадрнууды зүбөөр шэлэн олохо талаар ямаршы анхарала табигдаггүй байханын элитэ болоо.

Ушар нимхэ кооперативна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд сааһадаа магазинуудай худалдмэрилэгшэды олоходоо, тэдэниие наринаар шалгажа абаха ёһотой.

С. Красиков.

Болзорһоо урид

«В. Маяковский» гэжэ комсомольско-залуушуудай суднын (капитанин нүхэр Можаров, механигын нүхэр Букин) коллектив Улан-Удэ — Новодесятников гэһэн тамаралга хэхэдэ зорингон газарта хараалагдан болзорһоо 11 час 15 минута урид хүрэн

байна. Энэний ашаар приказаар үгтэһэн түсэб 128 процент гүйсэхэдэ.

Мүн энэ пароходой команда һөөргөө бусаха замдаа ябалгынга сагыгэ 2 часаар алмажа, тамаралгынга даалгабарине 112 процент дүүргэһэн байха юм.

Гастрольһоо бусаба

Бурят-Монголой гүрэнэй филармонин эстрадна бригада гастрольһоо бусажа ерөб. Тус бригада Иркутска областин Усть-Ордын национальна округай ажалшадта мүн Иркутск, Черемхово, Усолье, Зима ба бусад городуудай ажалшадта концерт харуула. Эдэнэрэй ха-

руулхан концертнууд ехэ амжалтатыйгаар үнгэрэ. Хамта дээрэ 30 гаран концерт табигдан байха юм.

Илангаяа БМАССР-эй габьяата артистка Гергесова, Арсаланов, Линхобон ба бусад харгалшэды ехээр һонирхуула.

Уншагшаддай асуудалнуудта харюу

Хитадай сүлөөлэгдэһэн районуудта

Яруунын аймагай, Ульдиргын сомоной Лениней нэрэмжэтэ хөөдө ажахын артелиин гэшүүн нүхэр Н. Дашидондоков гэшэ «Хитадай сүлөөлэгдэһэн районуудта мүнөө юун боложо байнаб» гэһэн асуудалтайгаар манай «Бурят-Монголой Унш» газетын редакцида хандан байгаа. Энэндэ харюу болгон, нүхэр К. Семенов статья эндэ толилобди.

Цэянай (Цицикарай) механическа завод эрэлгын станогууды бүтэн гаргах даабаряа ходоодо 30—35 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ. Харбинтай түмэр зам деподо ажалтай бүтээсэ нөгэ жэлэй турша соо табихан ургаа. Маньчжурин шахтануудта нүүрһэ малтан абала 1945 онойхиноо 1,5 дахин нэмэбэ.

Ажалтай героинуудай алдар нэрэнгүд арад түмэндэ мэдэгдэхэ болонхой. 1948 ондо гансахан Харбинда тинмэ түрүүшүүд 400 үлүтэй байгаа. Тэдэнэй дунда товарна вагонуудай цехын модшоо дархан —69 наһатай Хоу Чжень-хуан, 40 наһатай эмэгтэй худалдмэрилшэн Вэй Чжун-со гэжэ зэргын гайхамшагта хүнүүд олон.

Сүлөөлэгдэһэн Хитад дотор худалдмэрилшэдтэ политическэ ба экономическа эрхэ хангаха условинууд бүрэн байгуулагдаа. Демократическа засагууд худалдмэрилшэдтэ материална байдал һайжаруулхын тулада тон ехэ оролдог гаргана. Мукдендэ текстильчиһүүдэй бодото салын хүлһенин 212 процентээр, металлстуудай — 231 процентээр дээшлэн ушары хэжэ болгон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Предприятинуудай дэргэдэ эд хэрэгшэдэй кооперативууд, амбулаторинууд эмхидхэгдэнэ. Худалдмэрилшэд ба тэдэнэй бүлгын гэшүүд түлөөлөгшүүд аргалуулжа аргатай болоо. Тэнэхэ худалдмэрилшэ профсоюзудай гэшүүндэ олоороо ороно, мүнөө үедэ сүлөөлэгдэһэн Хитад дотор промышленна худалдмэрилшэдтэ 85 процент профсоюзудай гэшүүд болонхой.

Сүлөөлэгдэһэн Хитадай демократическа засагууд культура ба гэгээрэлы хөгжөөлгөөр ехэ амжалтанууды туйлажа байна, тэндэ хини городуудта ба деревнидэ һургуулинууд олоор нэгдэнэ. Ажалшад ба тэдэнэй үхибүүд дунда, дээдэ һургуулинуудта орохо аргатай болоо.

Хитад арад өөрынгөө национальна культура ба искусствые шэнээр, демократическа үндэнэ һуурт дээрэ хүжөөхэ зуураа, дэлхэй дээрэ эгзэн түрүү социалистическэ гүрэнэй — Советскэ Союзай культуры шудалхын тулада эдэхэ, хэшээл гаргана. Сүлөөлэгдэһэн Хитад дотор марксизм-ленинизмын классикуудай зохиолнууд дэлгэрэн нэбтэржэ байна. Тэндэ Маркс, Энгельс, Ленин, Сталинэй зохиолнууд нүүлэй жэлүүдтэ хитад хэлэн дээр оршуулагдаа, олон тиражтайгаар хэблэгдэ. Ородой ба советскэ уранзохиолшодой — А. С. Пушкинай, Л. Н. Толстойн, М. Горькийн, В. Маяковскийн, М. Шолоховын, А. Толстойн, А. Фадеевой, К. Симоновой ба бусадэй зохиолнууды ехээр һонирхон уншадаг болойон байха юм.

Хитадай демократическа хүсэний гайхамшагта илалтануудай удахшанарын угаа ехэ. Энэ хадаа Хитадаа холууршы өөрынгөө нүлөө сасана. Энэ хадаа Хитады колони болгохо гэхэн ба демократин хүсэнүдтэ эсэргүү плацдарм болгохо гэһэн американска империалистуудай түсэбүүд, ханашалгануудынь буруутуулаа, колониальна Дурна зүгэй арадууды дарлажа байгаа бүхы хархис хүснүүды бүрэн үгэ хэхэ эрхим жэшэ харуулжа байна.

К. Семенов.

Арадай-сүлөөлэгшын армин илалтанууд орон доторхи сэрэгтэй ба политическэ оршонбайдалы тндэһөөрнэ хубилгаа. Хитадай алдарт коммунистическэ партиин хүтэлбэрээр тэндахэ демократин армия гражданска дайнай гурбан жэлэй турша соо Чан Кай-шин 5.600 мянган сэрэгүүды үй дэлэн, гоминдановска хархис һабарһаа 279 миллион хүнтүүды сүлөөлөө.

Маньчжур ба Хойто Хитад барандаа гоминдановцуудһаа сүлөөлөгшэ дүүрэхэ дүтэлжэ байхтай. Арадай-сүлөөлэгшын армин сэрэгүүд Урда Хитад дотор амжалтагайгаар довтолжо ябана.

Гоминдановцуудһаа сүлөөлөгдөһөн 3 миллион үлүтэй дүрбэлжэн километр территория дээрэй арад зон Хитадай компартиин хүтэлбэрээр демократическа байдал зохиожо байна.

Мүнөө үедэ Хитадай сүлөөлөгдөһөн территориян 5 гол районууд болон хубаагдана:

1. Зүүн-хойто район (Маньчжур).
2. Хойто-Хитадай район.
3. Баруун-хойто район.
4. Зүүн-хойто район.
5. Центральна-хитадай район.

Тэрэнһэ гадна, урда зүгэй үшөө хоёр район—Хайнань арал дээр ба Гуандун провинцида—сүлөөлөгдөө.

Сүлөөлөгдөһөн районуудта арадай засаг эмхидхэхэ аятай байдал байгуулагдаа. Эрэ змын, национальностин ба социальна хамаадалай илгагүйгээр, бүхы гражданинуудта һунгуулин эрхэ олгогдонхой.

Сүлөөлөгдөһөн район бүхэнэй засагай дээдэ органуудын арадай түлөөлөгшэдтэ сьезд болоо. Энэ хадаа тус районий хүн зоноор сэхэ, тэгшэ ба бүгдэһэнитын, ноуса гологованаар һунгагдан депутатнуудһаа бүриддэг байха юм. Мүн нимэл турмаар провинцинуудай, уезднууды ба нотагай засагай органууд һунгагдана.

Сүлөөлөгдөһөн районуудта арадай түлөөлөгшэдтэ сьездүүд дээрэ демократическа нэгдэмэл правительствонууд һунгагдадаг ба тэдэнэй составта коммунистическэ партиин, демократическа партинууд болон организацинуудай түлөөлөгшэд, партийнабшэ хүнүүд ородог байна.

Хойто Хитадай сүлөөлөгдөһөн нотагаудай арадай түлөөлөгшөнэрэй сьезд дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, Хитадай компартиин ЦК-гэй гэшүүн Дун Би-у нигажэ мөдүлһэн байгаа: «Манай сьезд хадаа сүлөөлөгдөһөн областнуудай шэнэ засагай—революционо арадай засагай, арадай демократин засагай түлөөлөгшэдтэй сьезд мүн, өөрынгөө шэнжэ байдалаар болжодо, Зүүн Европын оронуудта—Польшодо, Чехословакида, Румынида, Венгрида, Албанида... байдаг арадай демократид дүтэрхэй».

Демократическа засагуудай шиндэхэрин ёһоор, Хитадай сүлөөлөгдөһөн районууд дотор гоминдановска правительствын хуулинууд болжоллагдаа, агууһэ демократическа хубилалтанууд бөлүүлдэгжэ байна. Жэшээлхэдэ, бүхы газарай 80 проценте бүлэг баяшуудай элдэдг байхан хуули болжоллагдажа, демократическа реформо хэгдэһэнэй

ашаар 1948 оной хабар зуугаад миллион үгтэйшүүд ба батрагууд феодалнуудай газары эзлэн абааһэн. Тэрөнһэ гадна, баяшуулһаа хуряан абган мал, үрһэн, хүдөө ажахын ээр зэбсэгтүүд гэжэ матые хэдэн миллион таряшад хубаан абан байха юм. Помещигүүдэй ба ростовцигуудай, хонжоошодой дарлалганаа мултаран таряшад хадаа ургаса дээшлүүлхэ, фронтдоо ба промышленностыда тулалха хэрэгтэй аймагтар ехэ үгсхэлтэй ба эдэхитэйгээр ажаллажа байна.

Хитадай сүлөөлөгдөһөн деревнидэ шэнэ байдал улам гүнзгэргэн дэлгэржэ байна. Огородой худалдмэрил, ургаса хурялгы эрхим һайнаар ба эмхидхэ түгээр дүүргэһын түлөө ажалтай мүрсөөн таряшад дунда үргэнөөр ябуулагдана.

Таряшадт өөһадны үүсхэлээр шэнэ деревнидэ ажалтай хамтаралнууд—газараа хамтаараа элдүүрилхэ, ургаса хуряаа группанууд эмхидхэгдэнэ. Тэрэшлэн тэндэ хархисан туһалалсаха бригаданууд, эд хэрэгшэдтэй кооперативууд болон ондоошы янзын нэгдэлнүүд улам улам олошорхо байна.

Туйлай ехэ территорияе гоминдановска эзэмдэлгээ сүлөөлһэн Арадай армин амжалтануудай үндэһээр, шэнэ Хитадай промышленна база хэжээлшэһгүйгээр ургана. Хүнгэн ба хүндэ промышленность, тэрэшлэн түмэр замтай транспорт сүлөөлөгдөһөн районууд дотор эршамтэйгээр хүжэхэ бата бэх үндэһэтэй болоо. Японидо эсэргүүсэн ханан дайнай үедэ ба гражданска дайнай гурбан жэлэй турша соо Хитадай промышленность тон ехээр һандаргагдан байгаа. Японцуудай һүйдхэжэ үрлэдэгшэ гоминдановска хархисүүд үгэ хэнэн байха юм. Тинхэдэ, һандаргагдан ажахыгаа һэргэн бодхоохо ба өөрын хусан түгэс индустри байгуулаха гэжэ Хитадай демократин шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн болонхой. Тинхэдэ сүлөөлөгдөһөн Хитад дотор һэргэн бодхоолгын ба зохион байгуулгын аймагтар ехэ худалдмэрил ябуулагдажа байна.

Хитадай худалдмэрилшэн анги оронойнгоо демократическа хүсэнүүдэй толгойлогшон болон ябажа, шэнэ Хитады байгуулхын түлөө тэмсэлдэ шиндэхы үүргэ эзэлнэ. Худалдмэрилшэн анги хадаа бүгдэарадай ажалшад мүрсөөндэ, продукци бүтээн гаргалгы улам ехэ болгохын түлөө сүлөөлөгдэ эхи табяа. Энэний ашаар, сүлөөлөгдөһөн Маньчжурдахи промышленна үйлдэринг эршэмтэй түргэнөөр хүжэжэ үргэлжэлһөөр. Тэндэ электроэнерги үйлдэбэрилгэ хоёр дахин ехэ болоо. Өөһэд хоорондоо мүрсэсэдг ба үйлдэрингөө түсэбүүды үлүүлэн дүүргэдг предприятинууды хэдэн зуугаадаар нэрлэжэ болохо байна. Жэшээлхэдэ, Нунь-

«Искусство» гэжэ илдэгшээр хэблэж гаргалдан, уранзуралшад Б. Бримо ба Н. Додоружоной худалдмэрилшэ тэнэ плакат.

Хилын саа юун болон

(ТАСС-эй телеграмнууд)

ЧЕХОСЛОВАККИН АЖА

И. В. СТАЛИНАЙ ЗОМ

ДЫЕ ШУДАЛНА

Чехословакин олонини Иосиф Виссарионович Сталин хөөлнууды ехэтэ һонирхон жа байна. Сталиной Зом суглуулбарин нэгдэхэ мянган хэнэ тиражтайгаар дэһэн аад, ойрохон зуу тараагдан байгаа. И. В. Сталинэй эмэгтэй худалдмэрилшэн ушарһаан Чехословакин мунистическэ партиин ЦК Комитет (Сталиной Зом) суглуулбарине 200 мянган рэтэр нэмэжэ хэблэхэ туйла гаргаа.

ВЕНГРИН ХҮДӨӨ А

КООПЕРАТИВУУД УНД

ГАСА ХУРАБА.

Венгрии газартааралшад лэдбэрин кооперативууд дэ үндэр ургаса туйлаа. Кебекшэ кооператив хонһөө (нэгэ хольдонь 0,57 гэһэн) 14 центнер ургаса абаба. Харин хүршэ байх ажахынууд тинмэл газары бүхэнэй 8—9 центнер абаа.

Сентешескэ Имре Надь нэрэмжэтэ кооператив хонһөө 19 центнер хуряага, нь мүн тэрэ районой урда гад 8—8 центнер ургуулжа

АЛБАНИН КУМ

АЖАЛ-ЯБУУЛАГШАДАЙ

ФЕРЕНЦИ

Албанска телеграфна мэдээлэһэнэй ёһоор, Албанин Центральна Комитет дээрэ, Албанин культури ябуулагшад конференцида болоо. Арадай ажахын түсэбэ дүүргэхын түлөө культурын ажал-ябуулаа баадалгы тухай асуудал тшэн хэлсэгдэ. Конференци дээрнэй ороной столяринуудай уранзохиолшистинууд ба культурын ажал-ябуулагшад хабаатанууд «Арадай ажахын хоёр сөбө дүүргэхын түлөө культурын ажал-ябуулаа ирилгонууд тухайда» Албанин ЦК-гэй секретарь В. Хиу өмдхэл хэһэн байха юм.

Конференцид хабаатан бол орон дотороо суглуулһэн үндэнэ һуури байгуулмэри оушы хүсэ шадалаа эрхэ гэжэ найдуулба.

ЮГОСЛАВСКА

ПРАВИТЕЛЬСТВОДА

ЭЛЬГЭЭН СОВЕТСКЭ

ТИТЫНХИД АРАДНАА

БАЙНА

Югославска правительствы ССРС-эй правительствын нотын тунхагладаһаар нобо. Тээд, югославска тус ното тухай юуныш байһаар.

ТИТО — АМЕРИКАНО

ИМПЕРИАЛИСТУУДА

АГЕНТ

Югославска дотоонин хоорондын асуудалууд политикань англо-америкон ороноудай талада белгийскэ газетүүд бэлтгэжэ. «Насон Бельж» гэжэ чехословакскэ газетэ ингэжэ «Тито Вашингтонһоо ехээр дуддыданги болон тонойхидто үнэн хүтүүд доро орошоо».

Харюусалгата редактор

орлогшо Ц. Б. Б.

ХЛБКОМБИНА

морбор ашаа эмгэ гүрүчигүүд, экспелесарьнууд ба ажил электригүүд хэрэгтэй болобо. Улам-Удэ, ул, м. вилла, 32 гэһэн адресээр болохо.